

Preken

Van de Protestantse Gemeente Enschede
Oecumenische Geloofsgemeenschap Helmerhoek

Exodus 15, 22 – 27 en 16, 1 – 5 en 13 – 15 en Lucas 24, 13 – 35

22-04-2012

Lieve gemeente van onze Heer Jezus Christus,

De weg naar de vrijheid is geen mooie, rechte, goed gebaande weg. Integendeel, ze ligt bezaaid met voetangels en klemmen. Er wenkt een toekomst, waarin je jezelf meer, beter, voller kunt ontplooiën, maar aan de andere kant trekt ook het verleden aan je, met z'n zekerheden en z'n veiligheid. Dat verleden is je huis geworden. Je woont erin. Je kunt er niet zomaar uit wegtrekken.

Dat weten mensen, die ooit voor fundamentele beslissingen kwamen te staan. Zij weten hoe moeilijk het kan zijn om los te komen van je verleden.

De theoloog en psycholoog Drewermann vertelt van een kloosterlinge, die jaren geleden zich afvroeg of ze uit haar gemeenschap zou treden. Ze probeerde langzaam naar die grote stap toe te groeien. Ze besloot om eerst een bepaalde hoeveelheid geld dat ze zelf verdiend had, voor zichzelf te houden in plaats van het te schenken aan de kloosterorde. Ze zei tegen zichzelf: 'Dit is wat ik zelf verdiend heb, en ik wil graag leren daar zelf plezier aan te beleven'. Ze begon erover na te denken wat voor kleding ze voor zichzelf zou kunnen kopen. Dat kostte deze vrouw, die nooit zelf had kunnen kiezen voor wat ze zou willen, enkele weken totdat ze met moeite het besluit nam om daadwerkelijk een kledingstuk te kopen. Bevend over haar hele lichaam, terwijl ze het goedkoopste uitzocht, herinnerde ze zich dat ze vroeger heel anders gerekend en plannen gemaakt had, dat zelfs de dingen waar ze nu naar keek al pure schuldgevoelens bij haar opriepen. Uiteindelijk kreeg ze het voor elkaar om een trui te kopen. De volgende dag stond ze bij Drewermann op de stoep. Ze had de hele nacht niet geslapen, het was als een ware verschrikking over haar heen gekomen. Hoe had ze geld kunnen uitgeven aan zo iets dergelijks! En wat zouden de mensen wel niet zeggen? Ze had de trui echt aangetrokken, ze had het aangedurfd om in de spiegel te kijken, maar het was volstrekt onmogelijk. Ze kon maar één kant uit: ze moest dit onzalige kledingstuk direct terugbrengen.

In de gesprekken die volgden leerde ze inzien dat al haar angsten, verwijten en schuldgevoelens duiden op haar oude gevangenschap. Het ging om niets anders dan de oude inperkingen van haar leven, nu alleen versterkt omdat ze bezig was uit te breken, een nieuwe vrijheid tegemoet.

Wat dit alles nu te maken heeft met de lezing van daarnet, van Israel in de woestijn?

We hoorden zojuist een verhaal uit het boek Exodus. De Exodusverhalen zijn niet alleen een stuk vaderlandse geschiedenis, maar ze bevatten een diepe symboliek: de strijd van de God van Israel tegen de anti-macht van de Farao; de strijd van de God van Israel om de vrijheid van zijn volk. Het gaat om de bevrijding uit de onderdrukking van het doodsland en de weg door water en woestijn heen naar de nieuwe toekomst.

De plek waar zich de eerste scène van de exodus afspeelt bevindt zich drie dagreizen ver in de woestijn. De euforie van de bevrijding is van korte duur: er is gebrek aan water.

Bij de eerste pleisterplaats, Mara geheten blijkt het water niet te drinken, zo bitter is het.

Dan begint het volk zich bij Mozes te beklagen. En als twee weken later de honger toeslaat klagen ze opnieuw. 'We hadden beter in Egypte kunnen sterven; daar waren de vleespotten tenminste gevuld en hadden we volop brood te eten.'

Hoe ga je om met de weerstanden en de tegenslagen als je op weg bent gegaan naar een nieuwe toekomst? Als je je probeert los te maken van de banden van het verleden?

Dat gaat niet zonder slag of stoot. Daar is soms, misschien wel altijd een lange weg voor nodig.

Op die weg sta je steeds weer voor de verleiding om terug te keren naar de veiligheid van het verleden. Je vergeet waarom je wilde wegtrekken, waarom het leven je zo zwaar viel. Je verlangt weer terug naar wat je had. In ons verhaal zijn dat de vleespotten van Egypte. Want het water vandaag is niet te drinken en er is straks geen brood om te eten.

Maar als je het uithoudt met de bitterheid en volhoudt ondanks de honger, als je de moeite erkent en onder ogen ziet, dan kunnen zich ongedachte mogelijkheden openen. Kansen, die je niet voor mogelijk had gehouden. Het bitter kan zoet worden en de honger gestild.

Het lijkt een tovertruc die Mozes uithaalt, als hij op aanwijzen van de Heer een stuk hout in het water gooit, waarna het zoet wordt. Waar het om gaat is de ervaring, dat uit bitterheid ineens zoetigheid te halen valt. Je begint ervan te genieten dat je weggetrokken bent. Het is als een bron die levend maakt.

Maar als je denkt, dat het nu gelukt is, dat het beslissende proces nu wordt afgerond, dan vergis je je. Er komen nieuwe tegenslagen, die om dezelfde openheid vragen en om hetzelfde vertrouwen. Openheid voor het nieuwe en verrassende; en vertrouwen dat je op de goede weg bent.

Zo doet Israel de wonderlijke ervaring op dat de honger gestild wordt door het brood uit de hemel.

Manna, zo heet het geschenk uit de hemel. De bijbel geeft als commentaar de uitleg dat het woord een vraag zou zijn: manna? – wat is dat nu? Zoals je je erover kunt verbazen, dat je er bent, dat je getuige mag zijn van de schoonheid van de wereld om je heen, van het leven dat ontluikt en uitbreekt, van de ochtenddauw, de warmte van de lentezon, de tederheid van de wind, het ruisen van de bladeren, een liefdevolle aanraking, het glinsteren van de sterren in de nacht, een kus van je geliefde. Al die ervaringen zijn evenveel geschenken aan onszelf. Niets van dat alles hebben wij zelf geproduceerd, maar het stelt ons in staat om te leven. Manna, het brood uit de hemel, genoeg voor iedere dag, en op de zevende dag zelfs voor twee dagen, het is een beeld dat aangeeft hoe we moeten leven: met open handen, open naar de toekomst, open naar God.

Dat geldt voor ieder mens op zich. Leven, in openheid en vertrouwen.

Het geldt voor ons allemaal. Ook voor ons als gemeente, oecumenisch, katholiek of protestant.

Als we geroepen worden ons hier in Enschede te gaan losmaken van ons verleden. Wat de protestantse gemeente betreft van zeven wijkgemeenten met elk een eigen kerkgebouw of vierplaats. En als we ons gaan richten op de toekomst wanneer we samen gebruik gaan maken van de vernieuwbouwde Vredeskerk en samen de schouders gaan zetten onder ons gemeente zijn.

Ook de katholieke parochie staat voor ingrijpende beslissingen.

Op de weg daar naar toe kost het moeite ons los te maken van ons verleden. We weten immers wat we hebben. Een nieuwe tijd vraagt om nieuwe mogelijkheden. De kerk moet zich vernieuwen om bij de tijd te blijven. Dat kunnen we beter samen dan alleen. Daar hebben we elkaar bij nodig.

Het komt er ook voor ons op aan om in openheid en vertrouwen te leven.

Vandaag komt het evangelieverhaal ons daarbij tegemoet en te hulp. Van die twee mannen die op weg zijn naar huis. Ontgoocheld en verward, omdat Jezus is gestorven en begraven.

Tot hun grote verrassing gaan ze ontdekken, dat er ook voor hen brood uit de hemel komt. Als zich bij hen een vreemdeling heeft gevoegd, die met hen in gesprek gaat en die even later bij hen thuis het brood neemt, daar de zegen over uitsprekt, het breekt en uitdeelt. Dan ontdekken ze dat hij het brood uit de hemel is, die in hen het vertrouwen wekt om zich op een nieuwe toekomst te richten.

Ons leven is vol van zulke wonderen! Wie daarvoor open gaat zal het ontdekken.

Bitter water wordt zoet, er valt brood uit de hemel, in een vreemdeling loopt de Opgestane Heer zelf met ons op.

Daarom is het zo'n prachtig lied, dat we zo dadelijk gaan zingen:

1 Zingt voor de Heer een nieuw gezang! Hij laaft u heel uw leven lang met water uit de harde steen. Het is vol wond'ren om u heen.

2 Hij gaat u voor in wolk en vuur, gunt aan uw leven rust en duur en geeft het zin en samenhang. Zingt dan de Heer een nieuw gezang!

3 Een lied van uw verwondering dat nòg uw naam niet onderging, maar weer opnieuw geboren is uit water en uit duisternis.

4 De hand van God doet in de tijd tekenen van gerechtigheid.

De Geest des Heren vuurt ons aan de heilige tekens te verstaan.

5 Wij zullen naar zijn land geleid doorleven tot in eeuwigheid en zingen bij zijn wederkeer een nieuw gezang voor God de Heer.

Amen.

Ds. R. Vissiga